

Lp. Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister
Justiits- ja Digiministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Teie 11.08.2025 nr 8-1/6719-1
Meie 02.09.2025.a. nr 342

Seisukoha esitamine autoriõiguse seaduse muutmise seaduse eelnõu (erakopeerimise tasu jaotuskava koostamine) kohta

Käesolevaga edastab MTÜ Eesti Esitajate Liit (edaspidi EEL) Justiits- ja Digiministeeriumile omapoolsed seisukohad autoriõiguse seaduse muutmise seaduse (erakopeerimise tasu jaotuskava koostamine) eelnõu osas.

1. Eelnõu seletuskirja kohasel toimuks erakopeerimise tasu jaotus kahe etapis, kusjuures jaotust KEO-de vahel reguleeriks AutÕS § 27 lg 9 (esimene jaotus) ja jaotust KEO liikmetele AutÕS §27 lg 8 (teine jaotus). EEL on seisukohal, et esimene jaotus ja teine jaotus on antud juhul ebaloogilises järjekorras, sest teist jaotust reguleeriv lõik asub eespool esimest jaotust reguleerivat lõiku.

Ühtlasi peame oluliseks teha täpsustus, et KEO jaotab tasu tema poolt esindatud õiguste omajatele. Hetkel eelnõuga sõnastusest ei tule see nii selgelt välja ja seepärast teeme ettepaneku sõnastust muuta (lisanduv osa alla joonitud):

Kollektiivse esindamise organisatsioon jaotab tasu tema poolt esindatavate autorite, teoste esitajate, fonogrammitootjate ja filmi esmasalvestuse tootjate vahel, lähtudes jaotuskavast, oma liikmete üldkoosolekul kokku lepitud põhimõtetest ning muudest käesoleva seadusega ettenähtud tingimustest.

2. EEL näeb eelnõu väljatöötajate poolt AutÕS § 27 lg 9 muutmise osas välja pakutud lahenduse osas tõsiseid riske, mis tuleneb asjaolust, et Eesti õiguses puudub KEO tunnustamise osas eriregulatsioon. Sisuliselt võivad kaks füüsilist isikut asutada mittetulundusühingu, hakata esindama üksikuid õiguste omajaid, võtta vastu KEO-na tegutsemiseks vajalikud korrad ja nad saavad koheselt õiguse kaasa rääkida erakopeerimise tasu jaotuskava koostamise protsessis. Sellise „tagaukse avamine“ uute KEO-de tekkeks ei ole EEL-i arvates mõistlik ja selles osas tuleb eelnõus väljapakutud lahendus ümber sõnastada.

Lisaks eelpool toodule tagaks eelnõus toodud § 27 lg 9³ sõnastus, et 6 kuu jooksul kokkuleppele mitte jõudmisel jaotatakse pool tasust nende KEOde vahel võrdselt, kelle esindatavatel õiguste omajatel on õigus käesoleva seaduse §-s 26 nimetatud tasule. Sisuliselt tekiks olukord, kus mitut miljonit õiguste omajat ja mõnda üksikut õiguste

omajat esindavad KEOd jaotavad oma valdkonnas (autorid / esitajad / tootjad) välja maksmisele kuuluvat tasu võrdselt. EEL näeb siin suurt riski, et sellist sõnastust hakatakse pahatahtlikult ära kasutama, sest mittetulundusühingu (KEO) asutamine ja vajalike dokumentide koostamine ei ole keeruline, kuid see võib asutajatele tagada tasu, mida nad peavad endale välja maksuma vastavalt oma põhikirjale ja muudele reeglitele.

Olukorras, kus autorite puhul võib § 27 lg 9² alusel välja makstav tasu olla 200000-300000 eurot/aastas, võib ühe täiendava KEO tekkimine kaasa tuua olukorra, kus uus KEO on õigustatud saama jaotuskavaga mittenõustumisel kuni 100000 eurot. Vastava tasu laekumisel ja jaotamisel enda poolt esindatud (üksikute) õiguste omajate vahel on KEO käitunud igati õiguspäraselt, kuid ühe õiguste omaja tasud võivad sellisel juhul ulatuda kümnetesse tuhandetesse eurodesse. Sellise „võimaluste akna“ pakkumine toob paratamatult kaasa olukorra, kus õiguste reaalse teostamise asemele tekivad uued KEO-na tegutsevad „juriidilised kehad“, mille ainus eesmärk on saada endale § 27 lg 9³ „võrdselt“ jaotusest võimalikult suur osa. Parim viis suurema tasu saamiseks on asutada erinevates valdkondades mitu KEO-d.

Lahendusena võib kaaluda, et § 27 lg 9³ alusel valdkonna sisese (autorid / esitajad / tootjad) võrdse jaotuse asemel kasutada lahendust, mille puhul tasu jaotatakse vastavalt kohalike liikmete arvule, sest vastavad numbrid on siiski kontrollitavad (nt. loomeliitude andmekogu, majandusaasta aruanne). Samas kohalike liikmete arv ei peegelda tegelikult KEO poolt esindatud kõikide õiguste omajate (sh. välismaiste) arvu ja eelkõige tuleks arvestada seda, milliste õiguste omajate millistest õiguste objektidest koopiaid on tehtud. Mingil viisil KEO esindatuse mahu määramisel saab välistada olukorra, kus kahe õiguste omajaga KEO saaks endale sama suure osa tasust kui mitut miljonit õiguste omajat esindav KEO. Hetkel mingit sellist lahendust eelnõuga välja ei ole pakutud, aga vajadus on olemas.

3. Eelnõu seletuskirjas on § 27 lg 9 muudatuste selgitamise osas välja toodud, et erakopeerimise tasu ei koguta riigieelarvest, vaid seda kogub eraisikutelt eraõiguslik juriidiline isik ning jaotab eraisikutele. Kuivõrd antud säte reguleerib esmast jaotust, siis on ebaõige märkida, et tasu koguja jaotab tasu eraisikutele, kui tegelikult jaotatakse KEO-dele (eraõiguslikele juriidilistele isikutele). Lõplikud tasu saajad võivad olla eraisikud (füüsilised isikud), aga ka juriidilised isikud ning lõplike tasu saajate regulatsioon on § 27 lõikes 8. Palume seletuskirja selles osas muuta.
4. EEL-ile jääb eelnõust ja seletuskirjast arusaamatuks, kuidas on leitud § 27 lg 9² toodud protsendid (autoritele 30%; esitajatele 15%; tootjatele 15%). Vaadates justiits- ja digiministri poolt viimastel aastatel kinnitatud jaotuskavasid (nt. 2023. aastal kogutud tasu jaotuskava, 2024. aastal kogutud tasu jaotuskava) on vastavad protsendid kogutud tasu õiguste omajate vahelises jaotuses üldjoontes järgmised:
  - Autorid 40% (täpne number 41,82%)
  - Esitajad 30% (täpne number 29,24 %)
  - Tootjad 30% (täpne number 28,94 %)

Eelnõu koostajad on arusaamatul põhjusel eelistanud autoreid ja ette näinud, et autorid saavad 30% jaotamisele kuuluvast tasust, mis vastab umbes 70%-le, mida nad oleks õigustatud üldse kokku saada (kui lähtuda varasemate jaotuskavade proportsioonidest, $41,82 \times 70\% = \sim 30\%$). Esitajad ja tootjad seevastu saavad umbes 50% tasudest ($29,24 \times 50\% = \sim 15\%$), mida nad oleksid õigustatud saama (kui lähtuda varasemate

jaotuskavade proportsioonidest). Selline ebavõrdne kohtlemine ja autorite eelistamine jääb EEL-ile arusaamatuks ja me ei saa sellise ettepanekuga nõustuda. Juhul, kui vastavad protsendid jäävad eelnõusse, peaks esitajate ja tootjate osa olema 15% asemel mõlemal 20%, mis vastaks umbes samale proportsioonile tasust (70%), mida autoritele väljamaksmiseks ette nähakse.

5. Eelnõu § 1 nähakse ette AutÕS § 27 lg 9 muutmine ning ettepaneku kohaselt oleks tasu jaotamise aluseks jaotuskava, mille lepivad kuue kuu jooksul eelarveaasta lõpust arvates kokku kollektiivse esindamise organisatsioonid, kelle liikmetel on õigus käesoleva seaduse §-s 26 nimetatud tasule.

EEL soovib, et jätkuks senine olukord, kus kokkulepped tasu jaotuskava osas tehakse kolme kuu jooksul arvates eelarveaasta lõpust. Oleme seisukohal, et kuue kuu pikkune tähtaeg on liialt pikk ning see oleks vastuolus AutÕS § § 79⁹ lõikes 1 mõttega, mille järgi tuleks tasud võimalikult kiiresti õiguste omajatele välja maksta. Vastava sätte järgi on KEO-l kohustus jaotada ja välja maksta õiguste omajatele saadaolevad summad välja võimalikult kiiresti, kuid hiljemalt üheksa kuu möödudes selle majandusaasta lõpust, kui õigustest saadav tasu koguti. Kuue kuu pikkuse jaotuskava kokkuleppimise järel võib tekkida olukord, kus KEO-l ei ole ajaliselt võimalik täita AutÕS § § 79⁹ lõikes 1 toodud kohustust maksta tasud välja hiljemalt 9 kuu jooksul.

Lisaks oleme seisukohal, et puudub selgus selles osas, millised organisatsioonid osalevad tasu jaotuskava kokkuleppimises. Eelpool on välja toodud meie seisukohad uute KEO-de tekkimise võimaluse osas ja seetõttu on vajalik õigusselgus, kuidas määratakse KEO-d, kellel on kohustus/õigus omavahel tasu jaotuskava kokku leppida. EEL-i on seisukohal, et võiks näha ette, et Patendiamet moodustab KEO-dest jaotuskava väljatöötamiseks komisjoni (nt. Patendiameti peadirektori käskkirjaga).

6. Eelnõu seletuskirja koostajad on seletuskirjas AutÕS § 27 lg 9⁴ puhul õigesti märkinud, et erakopeerimise tasude saamiseks õigustatud isikud ehk õiguste omajad saavad seda õigust teostada ainult KEOde vahendusel. Küll aga ei saa EEL nõustuda seletuskirjas tooduga, et erakopeerimise tasude jaotamisel tuleb arvestada ainult selle konkreetse KEO liikmeid ja nende teoste kasutamist, kelle kaudu erakopeerimise tasude saamise õiguse teostamine käib. EEL on seisukohal, et õiguste omaja on isik, keda KEO esindab kas siis läbi liikmelepingu (liikmed) või muu lepingu alusel (nt. sarnase välismaa organisatsiooniga sõlmitud lepingu alusel). Viimati nimetatud isikud ei ole KEO liikmeteks kuid sellele vaatamata on nad õiguste omajad, kellel on õigus saada KEO poolt kogutud tasu. Palun vastav ebatäpsus seletuskirjas ära parandada, sest KEO-de puhul võib liikmete arv ja esindatud õiguste omajate arv erineda märkimisväärselt.
7. Eelnõuga tehakse ettepanek sõnastada AutÕS § 27 lg 9⁴ selliselt, et pärast paragrahvi 27 lõikes 9² sätestatud viisil tasu jaotamist kokkuleppe mittesaavutamisel jaotatakse ülejäänud tasu käesoleva paragrahvi 9. lõikes nimetatud isikute vahel kokkuleppe kohaselt või kui kolme kuu jooksul kokkulepet ei saavutata, arvatakse summa järgneval aastal jaotatava summa hulka. Sisuliselt võib jaotusprotsess aega võtta 9 kuud, mis teeb võimatuks eelpool viidatud AutÕS § § 79⁹ lõike 1 täitmise KEO poolt. Seetõttu teeme ettepaneku, et algne kokkulepe sõlmimine toimuks kolme kuu jooksul arvates eelarveaasta lõpust.
8. Hetkel jääb ebaselgeks, kuidas on võimalik olukorras, kus KEO-d ei ole saavutanud kokkulepet tasu jaotuskava osas, maksta tasu muusika- ja filmikultuuri arendamiseks ning koolitus- ja teadusprogrammide rahastamiseks (AutÕS § 27 lg 10). Vastavate

projektide finantseerimine peaks otsustatama jaotuskava kinnitamisega kuid eelnõu koostajad on näinud ette ka võimaluse, kus jaotuskava ei kinnitata ja toimub tasude jaotus vastavalt AutÕS sätetele. Sellisel juhul ei ole võimalik saada rahastust muusika- ja filmikultuuri arendamiseks ning koolitus- ja teadusprogrammide läbiviimiseks.

9. EEL on seisukohal, et AutÕS § 27 lõikes 10 või selle aluse antud Vabariigi Valitsuse määruses tuleks täiendavalt sätestada, et AutÕS § 27 lõikes 10 viidatud tasu saamise ja kasutamise reeglid ning põhimõtted töötavad välja jaotuskava kokku leppivad KEO-d ning need avalikustatakse tasu koguja veebilehel.
10. Eelnõu seletuskirja Lisa 1 oli kavand Vabariigi Valitsuse 17.01.2006 määruse nr 14 „Audiovisuaalse teose ja teose helisalvestise isiklikeks vajadusteks kasutamise kompenseerimiseks tasu maksmise kord, salvestusseadmete ja -kandjate loetelu ja nendelt kogutava tasu määrad ning kultuuri- ja teadusprojektide finantseerimiseks toetuse taotlemise kord“ (edaspidi nimetatud „määrus“) muutmiseks. Määruse muutmisel lisatakse määrusele toetuse taotluse ja aruande esitamise vormid.

EEL on seisukohal, et määruse § 4 lõike 3 muutmisel tuleb täpsemalt reguleerida, millise perioodi jooksul on tasu kogujal kohustus aruanne läbi vaadata ja kinnitada selle nõuetekohasust. Samuti tuleb antud lõikes sätestada, et tasu kogujal on aruande puuduste esinemisel õigus nõuda täiendavaid dokumente. Juhul, kui projekti esialgne eelarve ja tegelikud kulud ei ole omavahel vastavuses (nt. olukorras, kus projekti maksumust finantseeriti 40% ulatuses, aga projekt teostati oluliselt soodsamalt võrreldes eelarves tooduga), tuleb ette näha õigus/võimalus toetuse osaliseks tagasinõudmiseks. Ühtlasi peame vajalikuks, et tasu kogujale tuleb anda õigus toetuse tagasinõudmiseks, kui projekti ei teostata või ei esitata ettenähtud tahtjaks aruannet.

Juhul, kui projekti lõppemise tähtaeg muutub võrreldes taotluses toodud projekti lõpptähtajaga, peaks taotlejal olema kohustus sellest tasu kogujat teavitada ning saada heakskiit uue tähtaja osas, sest sellest sõltub aruande esitamise tähtaeg.

11. EEL teeb ettepaneku määruse muutmise käigus korrigeerida määruse §-is 3 toodud salvestusseadmete ja -kandjate tasu määrasid lähtudes kollektiivse esindamise organisatsioonide poolt 15.04.2025 peaministrile saadetud pöördumises toodud ettepanekutest.¹
12. Määruse § 5 oli vajalik vastavate muudatuste jõustumisel 01.04.2021. Käesoleval ajal puudub §-l 5 oma mõju ja eelnõu esitaja võiks kaaluda antud paragrahvi määrusest väljajätmist.

Arvestades eelpool toodut teeb EEL ettepanku moodustada töörühm eelnõu osas saabunud muudatusettepanekute läbivaatamiseks ning töörühmas veelkord läbi arutada, milline oleks parim lahendus eelnõus eesmärkide saavutamiseks.

Lugupidamisega,

/allkirjastatud digitaalselt/

Urmas Ambur
tegevdirektor

---

¹ <https://dhs.riigikantselei.ee/avalikteave.nsf/documents/NT003F5172?open>